

Egzamin pisemny z języka angielskiego - rozumienie ze słuchu

Mariusz Misztal

konsultacja: Barbara Czarnecka-Cicha

Rozumienie ze słuchu jest sprawnością trudną, ale niezbędną do komunikacji językowej. Wielu uczniów, przygotowując się do egzaminu maturalnego z języka angielskiego, skarży się, że najwięcej problemów sprawia im właśnie ta umiejętność. Dlatego trzeba im uświadomić, że nie są wyjątkami: większość osób uczących się angielskiego narzeka na kłopoty z rozumieniem ze słuchu, i są to zarówno uczniowie gimnazjum, jak i studenci anglistyki.

Dlaczego tak się dzieje? Prawdopodobnie dlatego, że rozumienia ze słuchu tak naprawdę nie można się nauczyć. Po kilkunastu dniach słęczenia nad książkami można wykuć na pamięć kilkaset słówek czy kilkadziesiąt zasad gramatycznych, a nawet podstawowe frazy konieczne do porozumiewania się, ale jeśli tę samą metodę próbujemy zastosować do rozumienia ze słuchu, niczego nie osiągniemy. Dzieje się tak, ponieważ rozumienie mówionego języka nie jest zestawem informacji, ale umiejętnością, sprawnością językową. I tak jak w wypadku każdej umiejętności jedynym sposobem na osiągnięcie dobrych wyników jest trening. Dziecko, ucząc się języka ojczystego, ćwiczy latami, przystosowując swój mózg do wyławiania z otaczającego je hałasu najpierw pojedynczych dźwięków charakterystycznych dla używanego w jego otoczeniu języka, potem wyrazów i wreszcie dłuższych fraz. A więc mózg polskich uczniów jest nastawiony na wychwytywanie dźwięków i wyrazów charakterystycznych dla języka polskiego. I nawet jeżeli ktoś mówi do nas po chińsku, to i tak od czasu do czasu „słyszemy” polskie słowo, a przynajmniej jego fragment.

Rozumienie mówionego języka angielskiego, a więc zdanie matury, będzie możliwe tylko wtedy, gdy zdołamy zmusić nasz mózg do przełączenia się na wyłapywanie i rozkodowywanie dźwięków charakterystycznych dla języka angielskiego. Jak to zrobić? Odpowiedź jest jedna: trening, trening i jeszcze raz trening. Musimy wytrenować, czy wręcz wytresować nasz mózg, aby automatycznie przełączał się na rozumienie języka angielskiego. Powinno się to odbywać podświadomie, w sposób zautomatyzowany. A osiągnąć to można jedynie przez wielotygodniowe słuchanie, czy raczej słyszenie, mówionego języka angielskiego. Co więc radzić uczniom? „Zapomnijcie o kasetach z hip-hopową muzyką, a za-

miał tego jak najczęściej (to znaczy nie raz czy dwa razy w tygodniu, ale po cztery, a nawet sześć godzin dziennie) słuchajcie nagrań angielskich tekstów. I puszczajcie je w kółko, raz po raz. W drodze na przystanek, podczas jazdy tramwajem, w czasie przechadzki. Cały czas. Po powrocie do domu zamiast polskiego kanału telewizyjnego włączcie jakikolwiek kanał anglojęzyczny (ale nie MTV!) i niech sobie gra, kiedy sprzątacie, gotujecie czy zajmujecie się swoimi obowiązkami. Nie ma potrzeby przysłuchiwania się głosowi płynącemu z telewizora – wasz umysł ma być trenowany przez *hearing*, a nie *listening*.

Po kilku – a w niektórych wypadkach po kilkunastu – tygodniach intensywnego treningu uczniowie będą zaskoczeni, jak wiele potrafią usłyszeć. Tak więc jeszcze nie jest za późno, ale też nie ma zbyt wiele czasu. Trening należy rozpocząć jak najszybciej. A ponieważ zbliżają się święta, rodzice maturalistów nie powinni mieć problemu z wyborem prezentu pod choinkę – najlepiej gdyby to był niedrogi walkman.

Trening mózgu umożliwi odkodowywanie słyszanych dźwięków, ale to nie oznacza automatycznego rozumienia tego, co słyszemy. Do tego konieczna jest znajomość gramatyki i słówek. A tych nie nauczymy się już, niestety, automatycznie...

I tu zaczynają się nowe problemy. Tymczasem nawet świetni nauczyciele, mówiący *perfekt* po angielsku, nie pamiętają znaczenia wszystkich słów. Dlatego należy często powtarzać uczniom, że nie muszą znać każdego słowa w nagraniu, żeby dobrze odpowiedzieć na pytania maturalne. Przecież kiedy rozmawiamy po polsku lub słuchamy polskich nagrań, często też nie jesteśmy w stanie dosłyszeć każdego słowa, chociaż jest to nasz własny język, którym posługujemy się od dziecka. Nie przeszkadza nam to jednak w zrozumieniu przekazywanych wiadomości i w komunikacji, na przykład na dyskotecce czy w zatłoczonym autobusie, gdzie mimo hałasu potrafimy bez końca rozmawiać z przyjaciółmi. A więc najważniejsza rada, o której uczniowie powinni pamiętać podczas rozwiązywania wszystkich zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu, brzmi: „Nie panikuj, jeżeli nie zrozumiesz niektórych słów pojawiających się w nagraniu. Egzamin maturalny nie sprawdza znajo-

Longman Perfect Matura Package

mości pojedynczych słówek, ale umiejętność selekcjonowania informacji”.

Dużą pomocą dla uczniów może być zapoznanie ich z kilkoma sposobami odgadywania znaczenia słów na podstawie kontekstu, w którym występują.

Przykład 1.

1

Usłyszysz trzy krótkie dialogi. W każdym występuje słowo, którego najprawdopodobniej nie znasz. Analizując kontekst, w którym zostało użyte, zdecyduj, co ono oznacza i wybierz jedną z trzech odpowiedzi (a-c). Usłyszysz każdy dialog dwukrotnie.

1. Scones are
 a) a kind of small tea cup.
 b) a kind of small cake.
 c) something to drink.

[zapis nagrania]

1.

- A: You must have one of these scones. They are fresh from the oven.
 B: No, thanks. I have already had my tea with some biscuits.
 A: Come on now! They are delicious. Have a small one.
 B: No thanks. I'm trying to lose weight.

źródło: *Matura z języka angielskiego: Repetytorium*. Pearson Education Polska 2004; 70.

Dobrym pomysłem jest również zapoznanie uczniów z niektórymi kruczkami stosowanymi przez osoby przygotowujące testy maturalne. Najpopularniejsze z nich są dokładnie omówione i przećwiczone w publikacji *Repetytorium* Longmana.

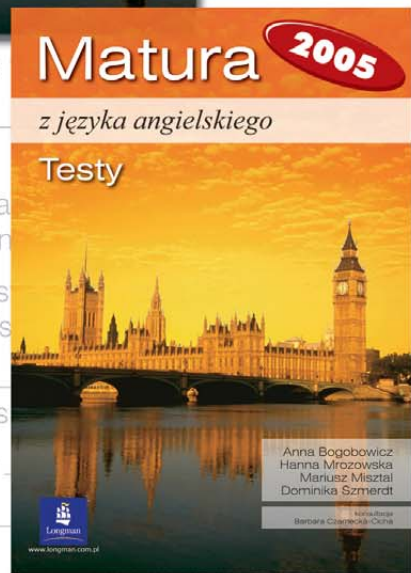
Przykład 2. Zwróć szczególną uwagę na pytania w formie przeczącej. W ich wypadku poprawna odpowiedź jest często zdaniem w formie twierdzącej, zawierającym słowo o znaczeniu przeciwnym do słowa użytego w nagraniu. Może to być również zdanie bardziej podchwytliwe, zawierające zwroty typu *barely, hardly, scarcely, rarely, seldom*.

6 ★★★

Usłyszysz sześć zdań zawierających przeczenia. Zdecyduj, czy odpowiadające im zdania (1-6) są prawdziwe czy fałszywe. Zaznacz znakiem (x) odpowiednią rubrykę w tabeli. Usłyszysz każde zdanie dwukrotnie.

	True	False
1. Ann is not very pretty.		
2. Peter didn't do what his teacher wanted him to.		
3. We can't have a longer conversation now.		
4. We liked his performance.		
5. Even when everybody arrived there still were a lot of empty seats.		
6. We have scarcely any bread left.		

GWARANCJA ZDANEJ Matury

Testy i Repetytorium to materiał IDEALNY:

- dla nauczycieli przygotowujących klasy maturalne
- dla nauczycieli prowadzących dodatkowe kursy maturalne
- dla uczniów, którzy poszukują dodatkowych zadań maturalnych do nauki indywidualnej

[zapis nagrania]

1. I can't deny that Ann is very pretty.
2. Peter didn't disobey his teacher.
3. I have hardly any time to talk to you now.
4. We were not unimpressed by his performance.
5. There were not enough places for those who did not come on time.
6. We have only a small slice of bread left.

źródło: *Matura z języka angielskiego: Repetytorium*.
Pearson Education Polska 2004; 75.

Przykład 3. Jeśli w nagraniu pojawia się zdanie zawierające porównanie, pytanie testowe będzie najprawdopodobniej jego parafrazą.

9

Usłyszysz sześć zdań zawierających porównania. Zdecyduj, czy odpowiadające im zdania (1-6) są prawdziwe czy fałszywe. Zaznacz znakiem (x) odpowiednią rubrykę w tabeli. Usłyszysz każde zdanie dwukrotnie.

	True	False
1. I usually buy more books.		
2. I earned less in my previous job.		
3. They are not as happy as they used to be.		
4. We expected it to be easier.		
5. John is heavier than Mike.		
6. My brother is among the worst footballers in the club.		

[zapis nagrania]

9

1. I haven't bought as many books as I usually do.
2. I'm earning more in my current job.
3. They were happier when they weren't so rich.
4. It isn't as difficult as we expected.
5. John isn't much heavier than Mike.
6. No one in the club is a better footballer than my brother.

źródło: *Matura z języka angielskiego: Repetytorium*.
Pearson Education Polska 2004; 76.

Dobre wyniki na egzaminie maturalnym z rozumienia ze słuchu zależą nie tylko od treningu w słuchaniu języka mówionego, ale często również od znajomości technik używanych do testowania. Wszystkie one są technikami typu zamkniętego (to znaczy jest tylko jedna poprawna odpowiedź) i nie wymagają pisania długich odpowiedzi, a jedynie wybrania i zaznaczenia poprawnej. Te same techniki są stosowane na poziomie podstawowym i rozszerzonym, a zadania na poziomie roz-

szerzonym różnią się od zadań z poziomu podstawowego praktycznie tylko trudnością języka nagrań i częściej wymagają podawania nie tyle usłyszonej informacji, ile wnioskowania z treści, jaka ma być odpowiedź.

Podstawowe używane techniki to:

- testy wielokrotnego wyboru,
- testy typu prawda – fałsz,
- testy polegające na dobieeraniu elementów.

Dużym ułatwieniem dla uczniów może być pokazanie im, jak w praktyce radzić sobie z każdą z tych technik.

TEST WIELOKROTNEGO WYBORU

Przykład 4. Przeczytaj zapis nagrania i zaznacz te części nieprawidłowych odpowiedzi z zadania, które brzmią bardzo podobnie do tekstu nagrania, ale są niezgodne z zawartymi w nim informacjami.

'I found it impossible to park my car there'

[zapis nagrania]

- a. I found my car in the park.
- b. I went to the park in my car.
- c. It was impossible to go to the park by car.
- d. The parking lots were full.

'Peter ought to leave his car with a mechanic.'

[zapis nagrania]

- a. Peter should get his car repaired.
- b. Peter's car mechanic has left for the day.
- c. Peter's car has been left with the mechanic
- d. The mechanic should leave Peter in his car.

źródło: *Matura z języka angielskiego: Repetytorium*.
Pearson Education Polska 2004; 80.

- Po rozpoczęciu nagrania nie czytaj już pytań, ale skoncentruj się na słuchaniu. Pamiętaj, że we wszystkich tego typu testach pytania występują w takiej kolejności, w jakiej pojawiają się informacje w tekście.
- W przerwie między pierwszym a drugim słuchaniem wyeliminuj te odpowiedzi, które nie są zgodne z informacją usłyszaną w nagraniu.
- Słuchając nagrania po raz drugi, sprawdź, czy pozostawione odpowiedzi są poprawne, i zwróć szczególną uwagę na informacje, które ci umknęły podczas pierwszego słuchania.
- Nie zostawiaj żadnego pytania bez odpowiedzi. Jeżeli po dwukrotnym wysłuchaniu nagrania ciągle nie jesteś pewien, jaka ma być odpowiedź – zgaduj. Prawdopodobieństwo, że trafisz, wynosi aż 25%!

Longman Perfect Matura Package

TESTY TYPU PRAWDA – FAŁSZ

- Przed wysłuchaniem nagrania przeczytaj uważnie wstępne polecenia i zadania oraz spróbuj przewidzieć treść nagrania.
- Zastanów się, jakie informacje będą konieczne (na przykład liczby, określenia czasu, nazwy własne), aby zdecydować, czy poszczególne zdania są prawdziwe, czy fałszywe.

Przykład 5. Przeczytaj zdania i spróbuj przewidzieć, czego będzie dotyczyć nagranie. Następnie zastanów się, jakie informacje będą ci potrzebne, aby zdecydować, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe. Ułóż pytania dotyczące potrzebnych informacji.

- 1 Aisha lives near Liverpool.
.....
- 2 Aisha has one elder sister.
.....
- 3 In Aisha's school more than 50% of pupils are Asians.
.....

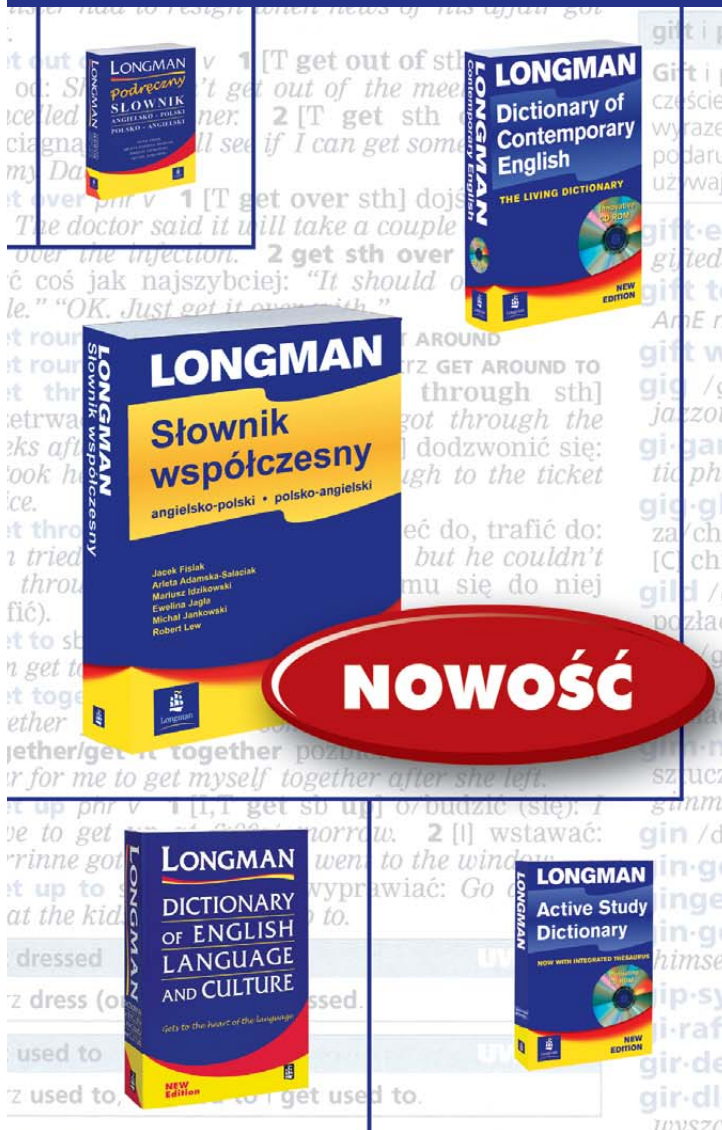
Przykładowe odpowiedzi:

- 1 *Where (name of the city/town) does Aisha live?...
Is it near Liverpool?...*
- 2 *Does she have any brothers or sisters?...
How many sisters has she?...
How old is her sister?...*
- 3 *How many Asians are there in Aisha's school?
Are Asians the majority of pupils in Aisha's school?
What nationality is the majority of pupils in Aisha's school?*

źródło: *Matura z języka angielskiego: Testy.*
Pearson Education Polska 2004; 73.

- Wysłuchaj nagrania i w przerwie między pierwszym a drugim słuchaniem zaznacz odpowiedzi.
- Pamiętaj, że we wszystkich testach zdania występują w tej samej kolejności co w nagraniu, możesz więc śledzić wzrokiem pytania testowe podczas słuchania.
- Ale uwaga! Ta metoda pracy nie dla wszystkich jest dobra! Jeżeli jednoczesne czytanie pytań i słuchanie będzie ci przeszkadzało w zrozumieniu nagrania, skoncentruj się na słuchaniu i staraj się jak najwięcej zapamiętać.
- Sprawdź poprawność odpowiedzi podczas powtórnego słuchania.
- Nie zostawiaj ani jednego pytania bez odpowiedzi! Zgaduj, jeżeli nie jesteś pewien odpowiedzi. W tym teście masz aż 50% szans na trafienie.

280 SŁOWNIKI YEARS OF INNOVATION IN EDUCATION LONGMANA

W SZKOLE, W PRACY, W EUROPIE

TESTY POLEGAJĄCE NA DOBIERANIU ELEMENTÓW

- Słuchając, postaraj się wyłowić z nagrania wyrażenia i zwroty konieczne do wyboru poprawnej odpowiedzi.

Przykład 6.

4

a. Usłyszysz sześć fragmentów nagrań pochodzących z różnych typów tekstów. Po wysłuchaniu każdego z nich dopasuj do niego odpowiedni rodzaj tekstu (a-h). Dwa z wymienionych rodzajów tekstów nie pojawiają się w nagraniu. Usłyszysz każdy fragment dwukrotnie.

- a) information about the radio schedule
- b) instruction
- c) announcement
- d) cooking advice
- e) advertisement
- f) telephone conversation
- g) interview
- h) weather forecast

1. _____ 3. _____ 5. _____
2. _____ 4. _____ 6. _____

[zapis nagrania]

1.
May I have your attention, please. Anyone travelling on the Victoria Line northwards to King's Cross Station is advised to take an alternative route. There has been an accident ...

2.
So now, let me ask you the first question. Well, how did it all start? Did you want to be a scientist when you were a child, or was it a coincidence ...

3.
The World Service News Bulletin will be followed at 9:45 by our daily answers to listeners' questions on current events. At 10:00 our *Interview of the Week* will start. This week Thomas Nosy will talk to the super-star, Jane Famous. The interview will be followed by ...

4.
A: Good morning, my name is John Funny. Could I talk to Mrs Serious?
B: Speaking. How can I help you?

5.
First, you must make sure that you have all the ingredients. Make sure that the meat is fresh and tender. Then, pour some cooking oil in a pan and heat ...

6.
Good morning listeners. What a beautiful day it is today. We can expect temperatures above 20 degrees centigrade and no rain. A perfect day for a long walk with your family ...

źródło: *Matura z języka angielskiego: Repetytorium*.
Pearson Education Polska 2004; 84.

- Przed pierwszym wysłuchaniem nagrania przeczytaj dokładnie instrukcję i sprawdź, czego wymaga zadanie.
- Uzasadnij swoje odpowiedzi, podkreślając w zapisie nagrania słowa i wyrażenia, które pomogły Ci w podjęciu decyzji.
- Możesz zaznaczać odpowiedzi podczas słuchania, ale jeśli cię to dekoncentruje, skup się na słuchaniu i zapamiętaniu treści nagrania.
- Po pierwszym słuchaniu zaznacz odpowiedzi, a podczas drugiego skoncentruj się na informacjach, które Ci umknęły za pierwszym razem.

Po zapoznaniu uczniów z wymaganiami poszczególnych technik sprawdzania rozumienia ze słuchu należy ich zachęcić do częstego ćwiczenia w warunkach podobnych do egzaminu maturalnego, to znaczy z uwzględnieniem czasu przeznaczanego na zapoznanie się z zadaniami, długości przerwy między nagraniami itd. Uczniowie powinni też oceniać swoje odpowiedzi ściśle według zasad obowiązujących na maturze. Dokładnie przemyślane i dobrze opracowane zestawy testów dotyczących rozumienia języka mówionego, zarówno sprawdzające poszczególne umiejętności, jak i zawierające pełne zestawy egzaminacyjne, są zamieszczone w *Repetytorium* i *Testach* wydanych przez Longmana.

Na koniec zapraszamy do udziału w konkursie wiedzy o nowej maturze, w którym wygrać można najnowszy, dwujęzyczny *Słownik Współczesny* Longmana. Zapraszamy także na naszą stronę internetową www.longman.com.pl/matura, na której znajdziecie Państwo odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące nowej matury.

Jakie wskazówki, za autorem artykułu,
można dać uczniom przed odsłuchaniem
nagrania w teście dobierania?

Longman Perfect Matura Package

